

УДК 349.2

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ПРИВАТНОГО ВИКОНАВЦЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

*Тарасенко Наталія Юрївна,
студентка IV курсу ННІ права,
Сумський державний університет*

Науковий керівник:
*Щербак Світлана Володимирівна,
канд. юрид. наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
та судочинства ННІ права,
Сумський державний університет*

Дана стаття присвячена проблемним моментам в регулювання статуту приватного виконавця. Відомо, що органи державної виконавчої служби не справляються з покладеними на них обов'язками. Тому, в систему примусового виконання рішень включили ще одного суб'єкта- приватного виконавця. Його діяльність регулюється двома основними законами- ЗУ «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 р. та ЗУ «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016 р.

Також, існує ряд нормативно-правових актів в котрих зазначаються положення порядок допуску до професії приватного виконавця, про офіс приватного виконавця, про виплати та розмірів винагород приватним виконавцям, про види та розміри витрат виконавчого провадження, про кваліфікаційну комісію приватних виконавців, про формування і ведення Єдиного реєстру приватних виконавців України, про автоматизовану систему виконавчого провадження та інші.

В даній статті описуються нововведення про приватного виконавця, проводиться аналіз положень про статус приватного виконавця в інших країнах та обумовлюється позитивні моменти запровадження змішаної системи виконання рішень в Україні. Розповідається про вимоги до приватного виконавця, їх кількість, повноваження приватного виконавця та відмежування від повноважень державних виконавців. Дана робота зачіпає основну та найбільш обговорювану проблему сьогодення, це порівняння приватних виконавців з колекторами. Також наводиться перелік висновків, що витікають з обробленої інформації та аналізу нормативно-правових актів. Засвідчуються позитивні моменти введення нового інституту приватного виконавця, та розповідається про виявлені недоліки в регулювання статусу приватного виконавця.

Ключові слова : примусове виконання рішень, державний виконавець, приватний виконавець, змішана система виконання рішень.

Tarasenko N. Yu. Introduction of the Institution of Private Executor in Ukraine. This article focuses on problematic issues in the regulation of private charter executor. We know that the bodies of state executive service can not cope with their duties. Therefore, in the enforcement of decisions included another a subject - private executor. His work is governed by two basic laws - the Law "On Enforcement Proceedings" from 06.02.2016. And the Law "On bodies and persons engaged in the enforcement of judgments and decisions of other bodies" from 02.06.2016.

Also, there are a number of regulations in which specified provisions of the order of admission to the profession of private enforcement, the office of private enforcement of payments and remuneration for private performers on the types and sizes of costs of enforcement proceedings, the qualification commission of private enforcement, the formation and maintenance Unified register of private enforcement Ukraine, the automated system and other enforcement proceedings.

This article describes the innovation of the private executor, analyzes the the provisions on the status of private enforcement in other countries and conditioned by the positive aspects of the introduction of a mixed system of enforcement in Ukraine. It is told the requirements for private executor, their numbers, powers the private artist and delimitation of the powers of state executors.

This work involves basic and most talked about issue today, this comparison ... from private collectors. There is a list of conclusions resulting from the processed information and analysis of legal acts. Certified positive aspects of the introduction of a new private institution executor and describes the identified deficiencies in the regulation of the status of private executor.

Keywords : enforcement of decisions, private executor, state executor, mixed system implementation.

Актуальність теми дослідження. Постановка проблеми. Однією із складових судової реформи, що триває в Україні, є реформування системи виконання рішень, що полягає у переході від державної форми виконання до змішаної, що передбачає введення в Україні нового інституту – інституту приватного виконавця. Необхідність оцінки статусу приватного виконавця, його взаємодію в своїй діяльності з органами державної виконавчої служби, визначення місця приватного виконавця серед інших юридичних професій викликає потребу у проведенні аналізу нормативного регулювання його діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наукові праці щодо приватного виконавця здійснюються вітчизняними вченими А. В. Авторговим, О. Б. Верба-Сидор, І. С. Ніколаєвим, С. Я. Фурсою, С. В. Щербак, російськими процесуалістами В. О. Гурєєвим, О. В. Ісаєнковою, Є. М. Кузнецовим, І. В. Решетниковою, В. О. Селєзньовим, В. В. Ярковим.

Завданнями даної роботи є:

1. розглянути статус приватного виконавця;
2. провести аналіз нормативно-правових актів, що регулюють дану сферу правовідносин;
3. визначити основні недоліки та проблемні питання в регулювання статусу приватного виконавця;
4. оцінити законодавчі новели та здійснити рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення законодавства, що регулює приватного виконавця.

Виклад основного матеріалу. Реформування системи виконання рішень вже давно назріло та потребувало нагальних змін та нововведень, що обумовлюється низьким відсотком реально виконаних рішень, доволі значним навантаження державних виконавців, низьким рівнем заробітної

плати. Інститут приватного виконавця вже давно запроваджений з різних країн та дає свої позитивні результати. В багатьох країнах Європи примусовим виконанням рішень займаються саме приватні виконавці, це такі, як Франція, Люксембург, Бельгії, Болгарії, Польщі, Угорщині, Словаччини, Румунії, Чехії, також в країнах Балтії- Литві, Латвії, Естонії. Якщо говорити про Францію, то інститут приватного виконавця запроваджений та діє вже чимало років та саме на їх прикладі будували свої системи примусового виконання рішень інші країни.

Відомо, що вивчаючи європейський досвід у сфері примусового виконання рішень делегація Міністерства юстиції України відвідала Королівство Нідерланди, де виконання судових рішень повністю покладене на приватних виконавців. Делегація зустрілася з головою Асоціації приватних виконавців Нідерландів, та запозичила досвід правової системи та системи примусового виконання рішень, що дало можливість порівняти з українськими напрацюваннями та визначити доцільність та перспективи запровадження такої системи в Україні.

Але, на жаль, ситуація в Україні дещо відрізняється від інших країн, де запроваджений інститут приватного виконавця чи існує змішана система виконання рішень. Економічна криза, корупція значним чином можуть вплинути на запровадження даних нововведень.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про виконавче провадження» примусове виконання рішень покладається на органи державної виконавчої служби (державних виконавців) та у передбачених цим Законом випадках на приватних виконавців, правовий статус та організація діяльності яких встановлюються Законом України «Про органи та осіб, які

здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [1].

Розглядаючи Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», можна дійти висновку про те, що майже всі положення присвячені приватному виконавцю, лише декілька з перших статей присвячені державному виконавцю. Дана ситуація, на наш погляд, визнається дивною, адже зміст даного Закону зовсім не відповідає його назві, тому доцільно було б більше тексту приділити регулюванню й державного виконавця, а не лише приватного [2].

За законодавчими вимогами, приватним виконавцем може бути громадянин України, котрий досяг 25 років, має вищу юридичну освіту та має досвід роботи в правовій сфері не менше 2 років. Приватний виконавець є суб'єктом незалежної професійної діяльності, тобто є самозайнятою особою на кшталт приватного нотаріуса та арбітражного керуючого. Дійсно, порівняння з приватним нотаріусом є вдалим, хоча б в кількості схожих нормативно-правових актів, котрі регулюють його діяльність.

З моменту прийняття Верховною Радою України пакету Законів України «Про виконавче провадження» та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016 року і по даний час проведено значну роботу щодо фактичного впровадженню приватного виконавця, отримання його статусу, порядку проведення навчання та здачі кваліфікаційного іспиту, зокрема прийняті наступні підзаконні нормативно-правові акти, як «Положенням про Тимчасову кваліфікаційну комісію приватних виконавців» затверджене Міністерством юстиції від 05.08.2016 р., Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку формування і ведення Єдиного реєстру приватних виконавців України» від 05.08.2016 р., «Порядок виплати та розмірів винагород державним виконавцям та встановлення розміру основної винагороди приватного виконавця», затверджене 08.09.2016 р. Кабінетом міністрів України, Наказ Міністерства юстиції «Про встановлення видів та розмірів витрат виконавчого провадження» від 29.09.2016, Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку здійснення контролю за діяльністю працівників органів державної виконавчої служби, приватних виконавців» від 21.10.2016 р., Наказ Міністерства юстиції України від 25.10.2016 р. «Про затвердження Порядку допуску до професії приватного виконавця», Наказ Міністерства юстиції України «Положенням про офіс

приватного виконавця, положенням про автоматизовану систему виконавчого провадження» від 15.11.2016 р. та інші. Можна зробити висновок, що наявність вище зазначених правових актів показує серйозність Верховної Ради та Міністерства Юстиції в намаганні врегулювання даної сфери.

Уявляється, що приватні виконавці будуть більш краще та ефективніше працювати, бо вони на пряму зацікавлені в отриманні власних доходів та будуть отримувати 10% від суми стягнення.

В вище зазначених нормативних актах чітко розмежовуються повноваження державних виконавців та приватних виконавців. Повноваження приватних виконавців обмежуються в тому, що вони не можуть займатися провадженням з питань стягнення з держави, вселення та виселення, відібрання та передавання дитини, провадженнями на виконання рішень Європейського суду з прав людини, передавання державного і комунального майна. На нашу думку, дане так би мовити «перестраховання» цілком виправдане, бо система запрацює лише після сплину певного періоду, а потім з аналогією приватних нотаріусів, можна буде розширити поле їх діяльності.

Якщо ж говорити про визначення кількості приватних виконавців, то, наприклад, у Франції здійснюється квотування і обмежуються вони кількістю в 90 чоловік на всю територію. Що ж до стану в Україні, то законодавець відмовився від даних положень. Вважається, з одного боку це є позитивним моментом, бо працювати зможуть всі хто бажає (звичайно з дотриманням усіх поставлених вимог), а з іншого, велика кількість виконавців призведе до «розмиття» ринку, що не буде плюсом для системи примусового виконання рішень.

Основною проблемою запровадження інституту приватного виконавця залишається побоювання того, що приватні виконавці уособлюватимуть колекторів. Зокрема, А. Ю. Габрелян та С. С. Мороз [3] вважають, що з огляду на певну кількість прогалин в законодавчому врегулюванні діяльності приватних виконавців (в силу новизни питання), рейдери отримають легальний інструмент для захоплення майна. З огляду на той факт, що державний механізм в Україні працює з перебоями, можна припустити, що держава відмовиться від захисту громадян і суб'єктів господарської діяльності. На нашу ж думку, дані висновки не є доречними, бо їх діяльність регулюється законом, вони несуть персональну відповідальність та не зможуть об'єднуватися в

фірми. Також потрібно акцентувати увагу на тому, що багатьом колекторам буде майже не можливо стати приватним виконавцем, бо для цього потрібно скласти іспит, мати досвід роботи та обладнати офіс. Також буде створена Асоціація приватних виконавців, що призупинятиме їх діяльність або позбавлятиме статусу.

Потрібно наголосити на тому, що дана система та нововведення не запрацюють миттєво та не буде 100% виконаних рішень. Якщо звернутися до досвіду інших європейських країн, то найкращий показник – це трохи більше 70% , але ці системи існують протягом 20 років, відповідно до цього періоду ця система вдосконалюється. Не потрібно забувати, що виконання рішень повністю не залежить від органів, що здійснюють цю діяльність. Багато чого залежить від самої особи боржника.

Висновки. Отже, в результаті введення приватного виконавця в систему виконання рішень збільшиться конкуренція та знизиться корупція під час виконання судових рішень та рішень інших органів, відбудеться розвантаження державної виконавчої служби, що призведе до легшого доступу звичайних громадян до органів примусового виконання рішень. Запровадження інституту приватного виконавця призведе до зменшення державних видатків в результаті скорочення органів державної виконавчої служби та за рахунок сплати податку приватними виконавцями буде наповнювати бюджет країни, збільшиться кількість робочих місць, що позитивно впливатиме на працевлаштування населення.

Використана література :

1. Про виконавче провадження [Електронний ресурс] : Закон України Відомості Верховної Ради України (ВВР) від 15.07.2016, № 29, стор. 5, стаття 535 // Верховна Рада України : [сайт]. – Текст. дані. – 2016 р., № 53, стор. 36, стаття 1852, код акту 82366/2016– Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1404-19/card6#Public> (дата звернення: 28.11.2016). – Назва з екрана.

2. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів [Електронний ресурс] : Закон України Відомості Верховної Ради України (ВВР) від 15.07.2016, № 29, стор. 5, стаття 535 // Верховна Рада України : [сайт]. – Текст. дані. – Київ, 2016. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1403-19/card6#Public> (дата звернення: 28.11.2016). – Назва з екрана.

3. Актуальные проблемы формирования института частных исполнителей в Украине [Електронний ресурс] : С. С. Мороз, А. Ю. Габрелян // Выпуск № 7, том 2. – [сайт]. – Текст. дані. – 2016 р., Научная библиотека КиберЛенинка – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/aktualnye-problemy-formirovaniya-instituta-chastnyh-ispolniteley-v-ukraine#ixzz4NMqUWtr6> (дата звернення: 28.11.2016). – Назва з екрана.